

# SĄDY KONSTYTUCYJNE PAŃSTW EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

SPOSÓB POWOŁYWANIA SĘDZIÓW SĄDÓW KONSTYTUCYJNYCH I WYMAGANE KWALIFIKACJE

## Spis treści

|                                                                            |    |
|----------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Państwa Grupy Wyszehradzkiej .....                                      | 2  |
| 1.1. Czechy .....                                                          | 2  |
| 1.2. Polska .....                                                          | 3  |
| 1.3. Słowacja .....                                                        | 4  |
| 1.4. Węgry .....                                                           | 5  |
| 2. Państwa bałtyckie .....                                                 | 6  |
| 2.1. Estonia .....                                                         | 6  |
| 2.2. Litwa .....                                                           | 7  |
| 2.3. Łotwa .....                                                           | 8  |
| 3. Inne państwa byłego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich ..... | 9  |
| 3.1. Białoruś .....                                                        | 9  |
| 3.2. Mołdawia .....                                                        | 10 |
| 3.3. Ukraina .....                                                         | 11 |
| 4. Państwa byłej Jugosławii .....                                          | 12 |
| 4.1. Bośnia i Hercegowina .....                                            | 12 |
| 4.2. Chorwacja .....                                                       | 13 |
| 4.3. Czarnogóra .....                                                      | 14 |
| 4.4. Kosowo .....                                                          | 15 |
| 4.5. Macedonia .....                                                       | 16 |
| 4.6. Serbia .....                                                          | 17 |
| 4.7. Słowenia .....                                                        | 18 |
| 5. Inne państwa bałkańskie .....                                           | 19 |
| 5.1. Albania .....                                                         | 19 |
| 5.2. Bułgaria .....                                                        | 20 |
| 5.3. Rumunia .....                                                         | 21 |

## 1. Państwa Grupy Wyszehradzkiej

### 1.1. Czechy

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Sąd Konstytucyjny</b> , który jest „sądowym organem ochrony konstytucyjności”<br>art. 83 Konst. Cz.                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Skład                      | 15 sędziów<br>art. 84 ust. 1 Konst. Cz.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Kadencja                   | 10 lat<br>art. 84 ust. 1 Konst. Cz.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Powołanie                  | <ul style="list-style-type: none"><li>• mianowanie przez Prezydenta za zgodą Senatu<br/>art. 84 ust. 2 Konst. Cz.</li><li>• jeżeli Senat w ciągu 60 dni od dnia złożenia przez Prezydenta wniosku o wyrażenie zgody na mianowanie sędziego Sądu Konstytucyjnego nie podejmie stosownej decyzji, uważa się, że Senat wyraził zgodę w tej sprawie<br/>art. 6 ust. 2 ustawy o Sądzie Konstytucyjnym</li></ul> |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"><li>• obywatelstwo</li><li>• nieskazitelny charakter</li><li>• prawo wybieralności do Senatu (ukończenie 40. roku życia)</li><li>• wyższe wykształcenie prawnicze</li><li>• wykonywanie zawodu prawniczego przez co najmniej 10 lat<br/>art. 84 ust. 3 i art. 18 ust. 2 Konst. Cz.</li></ul>                                                                             |

#### Źródła:

1. *Konstytucja Republiki Czeskiej*, tłum. M. Kruk-Jarosz [w:] red. W. Staśkiewicz, *Konstytucje państw Unii Europejskiej*, Warszawa 2011, s. 191-212.
2. *Constitutional Court Act of 16 June 1993 (no. 182/1993)*, tłum. własne, tekst dostępny na stronie internetowej «[www.usoud.cz](http://www.usoud.cz)».

## 1.2. Polska

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Trybunał Konstytucyjny</b><br>art. 188 ust. 1 Konst. RP                                                                                                                                                                                                                       |
| Skład                      | 15 sędziów (wybieranych indywidualnie)<br>art. 194 ust. 1 Konst. RP                                                                                                                                                                                                              |
| Kadencja                   | 9 lat, bez możliwości ponownego wyboru<br>art. 194 ust. 1 Konst. RP                                                                                                                                                                                                              |
| Powołanie                  | wybór przez Sejm bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, na wniosek Prezydium Sejmu lub grupy co najmniej 50 posłów<br>art. 194 ust. 1 Konst. RP<br>art. 31 ust. 1 w zw. z art. 30 ust. 1 Reg. Sejmu                              |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyróżniająca wiedza prawnicza<br/>art. 194 ust. 1 Konst. RP</li> <li>spełnianie wymagań niezbędnych do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego<br/>art. 3 ustawy o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego</li> </ul> |

### Źródła:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
2. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. (M. P. z 2022 r. poz. 990 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1422).

### 1.3. Słowacja

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Sąd Konstytucyjny Republiki Słowackiej</b> , który jest „niezawisłym sądownym organem ochrony konstytucyjności”<br>art. 124 Konst. Słowacji                                                                                                                                                                                  |
| Skład                      | 13 sędziów<br>art. 134 ust. 1 Konst. Słowacji                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Kadencja                   | 12 lat, bez możliwości ponownego mianowania<br>art. 134 ust. 2 i 3 Konst. Słowacji                                                                                                                                                                                                                                              |
| Powołanie                  | mianowanie przez Prezydenta Republiki Słowackiej na wniosek Rady Narodowej Republiki Słowackiej wskazujący podwójną liczbę kandydatów na sędziów, których ma mianować Prezydent Republiki Słowackiej<br>art. 134 ust. 2 Konst. Słowacji                                                                                         |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• obywatelstwo</li> <li>• prawo wybieralności do Rady Narodowej Republiki Słowackiej</li> <li>• ukończenie 40. roku życia</li> <li>• wyższe wykształcenie prawnicze</li> <li>• czynne wykonywanie zawodu prawniczego przez co najmniej 15 lat</li> </ul> art. 134 ust. 3 Konst. Słowacji |

#### Źródła:

1. *Konstytucja Republiki Słowackiej*, tłum. K. Skotnicki, [w:] red. W. Staśkiewicz, *Konstytucje państw Unii Europejskiej*, Warszawa 2011, s. 693-724.

#### 1.4. Węgry

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Trybunał Konstytucyjny</b> , który jest „najwyższym organem powołanym do ochrony Ustawy Zasadniczej”<br>art. 24 ust. 1 U.Z. Węgier                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Skład                      | 15 członków<br>art. 24 ust. 4 U.Z. Węgier                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Kadencja                   | 12 lat<br>bez możliwości ponownego powołania<br>art. 24 ust. 4 U.Z. Węgier<br>art. 6 ust. 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Powołanie                  | wybór przez Zgromadzenie Krajowe większością 2/3 głosów<br>art. 24 ust. 4 U.Z. Węgier                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• obywatelstwo</li> <li>• niekaralność</li> <li>• prawo wybieralności w wyborach parlamentarnych</li> <li>• wyższe wykształcenie prawnicze</li> <li>• ukończenie 45. roku życia i nieukończenie 70. roku życia</li> <li>• pracownik naukowy w zakresie nauk prawnych o nadzwyczajnej wiedzy teoretycznej (profesor uniwersytetu lub doktor Węgierskiej Akademii Nauk) albo praktyka zawodowa w dziedzinie prawa („na stanowisku wymagającym posiadania kwalifikacji prawniczych”) nie krótsza niż 20 lat</li> </ul> art. 6 ust. 1 i 2 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym |

#### Źródła:

1. Ustawa Zasadnicza Węgier, tłum. J. Snopek, wstęp: A. Sadecki, Warszawa 2015.
2. *Act CLI of 2011 on the Constitutional Court*, tłum. własne, tekst dostępny na stronie internetowej «[www.hunconcourt.hu](http://www.hunconcourt.hu)».

## 2. Państwa bałtyckie

### 2.1. Estonia

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Sąd Państwowy</b> , który jest sądem najwyższym orzekającym w trybie kasacyjnym oraz „sądem sprawującym nadzór konstytucyjny”<br>art. 149 ust. 3 Konst. Est.                                                                                                                                                          |
| Skład                      | 19 sędziów<br>art. 25 ust. 3 ustawy o sądach                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Kadencja                   | mianowanie dożywotnie<br>art. 147 Konst. Est.<br>do ukończenia 67. roku życia, chyba że ustawa stanowi inaczej<br>art. 48 ustawy o sądach                                                                                                                                                                                |
| Powołanie                  | <ul style="list-style-type: none"><li>Przewodniczącego Sądu Państwowego – powołanie przez Zgromadzenie Państwowe na wniosek Prezydenta Republiki</li><li>innych sędziów Sądu Państwowego – powołanie przez Zgromadzenie Państwowe na wniosek Przewodniczącego Sądu Państwowego</li></ul> art. 150 ust. 1 i 2 Konst. Est. |
| Wymagane kwalifikacje      | doświadczony i uznany prawnik (i inne, ogólne wymagania do powołania na sędziego)<br>art. 52 ustawy o sądach                                                                                                                                                                                                             |

**Izba Kontroli Konstytucyjnej** – jedna z czterech izb Sądu Państwowego (obok Izby Cywilnej, Karnej i Administracyjnej), składająca się z Przewodniczącego Sądu Państwowego (będącego jej przewodniczącym *ex officio*) i 8 sędziów Sądu Państwowego. Co roku, na wniosek Przewodniczącego Sądu Państwowego, Sąd Państwowy w pełnym składzie (*en banc*) wybiera spośród swoich członków dwóch nowych sędziów Izby Kontroli Konstytucyjnej na miejsce dwóch sędziów najstarszych wiekiem dotychczasowo orzekających w tej izbie (art. 29 ustawy o sądach).

Ponadto, zgodnie z Konstytucją Republiki Estońskiej, sąd rozpatrujący sprawę nie może stosować ustawy lub innego aktu sprzecznego z Konstytucją (art. 152 ust. 1 Konst. Est.), jednak tylko Sąd Państwowy może orzekać o nieważności ustawy lub innego aktu prawnego sprzecznego z postanowieniami lub duchem Konstytucji (art. 152 ust. 2 Konst. Est.).

#### Źródła:

1. *Konstytucja Republiki Estońskiej*, tłum. Aarne Puu, [w:] red. W. Staśkiewicz, *Konstytucje państw Unii Europejskiej*, Warszawa 2011, s. 227-247.
2. *Courts Act*, tłum. własne, tekst dostępny na stronie internetowej «[www.riigiteataja.ee](http://www.riigiteataja.ee)».

## 2.2. Litwa

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Sąd Konstytucyjny</b><br>art. 102 Konst. Litwy                                                                                                                                                                                                                                     |
| Skład                      | 9 sędziów<br>art. 103 ust. 1 Konst. Litwy                                                                                                                                                                                                                                             |
| Kadencja                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>9 lat, bez możliwości ponownego powołania</li> <li>co 3 lata odnawiana jest 1/3 składu Sądu Konstytucyjnego</li> </ul> art. 103 ust. 1 Konst. Litwy                                                                                            |
| Powołanie                  | powołanie przez Sejm, przy czym: <ul style="list-style-type: none"> <li>3 kandydatów przedstawia Prezydent Republiki</li> <li>3 kandydatów przedstawia Przewodniczący Sejmu</li> <li>3 kandydatów przedstawia Przewodniczący Sądu Najwyższego</li> </ul> art. 103 ust. 1 Konst. Litwy |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"> <li>obywatelstwo</li> <li>nieposzlakowana reputacja</li> <li>wyższe wykształcenie prawnicze</li> <li>staż pracy sędziowskiej lub naukowo-dydaktycznej w dziedzinie prawa nie krótszy niż 10 lat</li> </ul> art. 103 ust. 1 Konst. Litwy            |

Ponadto, zgodnie z Konstytucją Republiki Litewskiej, sędziowie nie mogą stosować ustawy sprzecznej z Konstytucją (art. 110 ust. 1 Konst. Litwy), a jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że ustawa lub inny akt prawny, który może być zastosowany w danej sprawie, są sprzeczne z Konstytucją, sąd rozpatrujący tę sprawę powinien zawiesić jej rozpatrywanie i zwrócić się do Sądu Konstytucyjnego z wnioskiem o zbadanie zgodności ustawy lub innego aktu prawnego z Konstytucją (art. 110 ust. 2 Konst. Litwy).

### Źródła:

1. *Konstytucja Republiki Litewskiej*, tłum. H. Wisner, [w:] red. W. Staśkiewicz, *Konstytucje państw Unii Europejskiej*, Warszawa 2011, s. 419-442.

### 2.3. Łotwa

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Sąd Konstytucyjny</b><br>art. 85 Konst. Łotwy                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Skład                      | 7 sędziów<br>art. 3 ustawy o Sądzie Konstytucyjnym                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Kadencja                   | 10 lat, bez możliwości ponownego powołania<br>art. 7 ust. 1 i 3 ustawy o Sądzie Konstytucyjnym                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Powołanie                  | powołanie przez Sejm w głosowaniu tajnym większością co najmniej 51 głosów (na 100 deputowanych), przy czym: <ul style="list-style-type: none"> <li>• 3 sędziów na wniosek grupy co najmniej 10 deputowanych do Sejmu</li> <li>• 2 sędziów na wniosek Rady Ministrów</li> <li>• 2 sędziów na wniosek Sądu Najwyższego (posiedzenie plenarne) wskazanych sposób sędziów Republiki Łotewskiej</li> </ul> art. 4 ust. 1 ustawy o Sądzie Konstytucyjnym                                                                                                 |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• obywatelstwo</li> <li>• nieposzlakowana opinia</li> <li>• ukończenie 40. roku życia</li> <li>• wyższe wykształcenie zawodowe lub akademickie w zakresie nauk prawnych oraz tytuł magistra lub doktora w zakresie nauk prawnych</li> <li>• staż pracy naukowo-dydaktycznej o specjalizacji prawnej lub sędziowskiej w placówce naukowej lub szkole wyższej nie krótszy niż 10 lat po uzyskaniu tytułu magistra lub doktora w zakresie nauk prawnych</li> </ul> art. 4 ust. 2 ustawy o Sądzie Konstytucyjnym |

#### Źródła:

1. *Konstytucja Republiki Łotewskiej*, tłum. L. Gołubiec, I. Jaroszkiewicz, [w:] red. W. Staśkiewicz, *Konstytucje państw Unii Europejskiej*, Warszawa 2011, s. 419-442.
2. *Constitutional Court Law*, tłum. własne, tekst dostępny na stronie internetowej «[www.satv.tiesa.gov.lv](http://www.satv.tiesa.gov.lv)».

### 3. Inne państwa byłego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich

#### 3.1. Białoruś

|                            |                                                                                                                                                                        |
|----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Sąd Konstytucyjny</b><br>art. 116 ust. 1 Konst. Biał.                                                                                                               |
| Skład                      | 12 sędziów<br>art. 116 ust. 2 Konst. Biał.                                                                                                                             |
| Kadencja                   | 11 lat<br>art. 116 ust. 4 Konst. Biał.                                                                                                                                 |
| Powołanie                  | <ul style="list-style-type: none"><li>• 6 sędziów mianuje Prezydent</li><li>• 6 sędziów wybiera Rada Republiki (Zgromadzenia Narodowego Republiki Białorusi)</li></ul> |
| Wymagane kwalifikacje      | wysoko wykwalifikowani specjaliści w dziedzinie prawa, którzy „zazwyczaj posiadają tytuły naukowe”<br>art. 116 ust. 2 Konst. Biał.                                     |

#### Źródła:

1. *Конституция Республики Беларусь*, tłum. własne, tekst dostępny na stronie «[www.president.gov.by](http://www.president.gov.by)».
2. J. Zaleśny, *System konstytucyjny Białorusi*, Warszawa 2011.

### 3.2. Mołdawia

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Sąd Konstytucyjny</b> , który jest „wyłącznym organem jurysdykcji konstytucyjnej w Republice Mołdawii”<br>art. 134 ust. 1 Konst. Mołd.                                                                                                                                                                                 |
| Skład                      | 6 sędziów<br>art. 136 ust. 1 Konst. Mołd.                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Kadencja                   | 6 lat<br>art. 136 ust. 1 Konst. Mołd.                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Powołanie                  | <ul style="list-style-type: none"><li>• 2 sędziów mianuje Parlament</li><li>• 2 sędziów mianuje Rząd</li><li>• 2 sędziów mianuje Najwyższa Rada Sądownictwa</li></ul> art. 136 ust. 2 Konst. Mołd.                                                                                                                        |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"><li>• wyższe wykształcenie prawnicze</li><li>• wysokie kwalifikacje i doświadczenie życiowe</li><li>• staż w wykonywaniu zawodu prawnika, pracy w prawniczym szkolnictwie wyższym lub w działalności naukowej w dziedzinie prawa nie krótszy niż 15 lat</li></ul> art. 138 Konst. Mołd. |

#### Źródła:

1. *Konstytucja Republiki Mołdawii*, tłum. i wstęp B. Zdaniuk, Warszawa 2014.

### 3.3. Ukraina

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Sąd Konstytucyjny</b><br>art. 147 ust. 1 Konst. Ukr.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Skład                      | 18 sędziów<br>art. 148 ust. 1 Konst. Ukr.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Kadencja                   | 9 lat, bez możliwości ponownego powołania<br>art. 148 ust. 6 Konst. Ukr.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Powołanie                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• 6 sędziów powołuje Prezydent Ukrainy</li> <li>• 6 sędziów powołuje Rada Najwyższa Ukraina</li> <li>• 6 sędziów powołuje zjazd sędziów Ukrainy</li> </ul> art. 148 ust. 2 Konst. Ukr.<br>kandydaci na sędziów Sądu Konstytucyjnego są wybierani w drodze konkursu w trybie określonym w ustawie<br>art. 148 ust. 3 Konst. Ukr.                      |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• obywatelstwo i władanie językiem państwowym</li> <li>• ukończenie 40. roku życia</li> <li>• wyższe wykształcenie prawnicze</li> <li>• staż pracy w dziedzinie prawa nie krótszy niż 15 lat</li> <li>• reprezentowanie wysokiego poziomu moralności</li> <li>• prawnik posiadający uznany poziom kompetencji</li> </ul> art. 148 ust. 4 Konst. Ukr. |

#### Źródła:

1. *Konstytucja Ukrainy*, tłum. E. Toczek, tłum. zmian A. Kubik, J. Turłukowski, wer. nauk. W. Staśkiewicz, 2018, tekst dostępny na stronie internetowej «[www.biblioteka.sejm.gov.pl](http://www.biblioteka.sejm.gov.pl)».

## 4. Państwa byłe Jugosławii

### 4.1. Bośnia i Hercegowina

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Sąd Konstytucyjny</b><br>art. VI ust. 1 Konst. BiH                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Skład                      | 9 sędziów<br>art. VI ust. 1 Konst. BiH                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Kadencja                   | <ul style="list-style-type: none"><li>do ukończenia 70. roku życia, chyba że wcześniej sędzia zrezygnuje lub zostanie usunięty z urzędu za zgodą pozostałych sędziów<br/>art. VI ust. 1 lit. c Konst. BiH</li><li>pierwsi sędziowie zostali powołani na 5 lat, bez możliwości ponownego wyboru<br/>art. VI ust. 1 lit. c Konst. BiH</li></ul> |
| Powołanie                  | <ul style="list-style-type: none"><li>4 sędziów wybiera Izba Reprezentantów Federacji</li><li>2 sędziów wybiera Zgromadzenie Republiki Serbskiej</li><li>3 sędziów powołuje prezes Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w porozumieniu z Prezydencją Bośni i Hercegowiny<br/>art. VI ust. 1 lit. a Konst. BiH</li></ul>                     |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"><li>wybitny prawnik o wysokiej pozycji moralnej</li><li>uprawniony wyborca</li><li>sędziowie powoływani przez prezesa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nie mogą być obywatelami Bośni i Hercegowiny ani żadnego państwa sąsiedniego<br/>art. VI ust. 1 lit. b Konst. BiH</li></ul>                    |

#### Źródła:

1. *Constitution of Bosnia and Herzegovina*, tłum. własne, tekst dostępny na stronie internetowej «[www.ustavnisud.ba](http://www.ustavnisud.ba)».

## 4.2. Chorwacja

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Trybunał Konstytucyjny Republiki Chorwacji</b><br>art. 125 ust. 1 Konst. Chorw.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Skład                      | 13 sędziów<br>art. 125 ust. 1 Konst. Chorw.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Kadencja                   | 8 lat<br>art. 125 ust. 1 Konst. Chorw.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Powołanie                  | wybór przez Chorwacki Sabor spośród kandydatów przedstawionych przez Komisję Chorwackiego Saboru do spraw Konstytucji<br>art. 125 ust. 1 i 2 Konst. Chorw.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"><li>• wybitny prawnik, zwłaszcza sędzia, prokurator, adwokat lub uniwersytecki profesor nauk prawnych<br/>art. 125 ust. 1 Konst. Chorw.</li><li>• obywatelstwo</li><li>• wykonywanie zawodu prawniczego przez co najmniej 15 lat i wyróżnianie się pracą naukową, zawodową lub publiczną, a w przypadku osoby, który uzyskała tytuł doktora nauk prawnych – staż w zawodzie prawniczym nie krótszy niż 12 lat<br/>art. 5 Ustawy Konstytucyjnej o Trybunale Konstytucyjnym Rep. Chorw.</li></ul> |

### Źródła:

1. *Konstytucja Republiki Chorwacji*, tłum. T. Wójcik, tłum. zmian M. Petryńska, wstęp. A. Garlicka, L. Garlicki, Warszawa 2007.
2. *The Constitutional Act on the Constitutional Court of the Republic of Croatia*, tłum. własne, tekst dostępny na stronie internetowej «[www.usud.hr](http://www.usud.hr)».

### 4.3. Czarnogóra

|                            |                                                                                                                                                                           |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Sąd Konstytucyjny</b><br>art. 149 Konst. Czarn.                                                                                                                        |
| Skład                      | 7 sędziów<br>art. 153 ust. 1 Konst. Czarn.                                                                                                                                |
| Kadencja                   | 9 lat<br>art. 153 ust. 2 Konst. Czarn.                                                                                                                                    |
| Powołanie                  | wybór przez Zgromadzenie większością głosów ustawowej liczby deputowanych                                                                                                 |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"><li>osoba o opinii wybitnego prawnika</li><li>staż w zawodzie prawniczym nie krótszy niż 15 lat</li></ul> art. 153 ust. 4 Konst. Czarn. |

Źródła:

1. *The Constitution of Montenegro*, tłum. własne, tekst dostępny na stronie internetowej «[www.ilo.org](http://www.ilo.org)».
2. *System konstytucyjny Czarnogóry*, J. Wojnicki, Warszawa 2012.

#### 4.4. Kosowo

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Sąd Konstytucyjny</b> , który jest „ostatecznym autorytetem w zakresie interpretacji Konstytucji i zgodności ustaw z Konstytucją”<br>art. 112 ust. 1 Konst. Kos.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Skład                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>9 sędziów (przy zachowaniu zasad równości płci)</li> </ul> art. 114 ust. 1 Konst. Kos.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Kadencja                   | 9 lat, bez możliwości ponownego powołania<br>art. 114 ust. 2 Konst. Kos.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Powołanie                  | mianowanie przez Prezydenta Republiki Kosowa na wniosek Zgromadzenia wyrażony: <ul style="list-style-type: none"> <li>w przypadku 7 sędziów – większością 2/3 głosów obecnych i głosujących deputowanych do Zgromadzenia</li> <li>w przypadku pozostałych 2 sędziów – większością głosów obecnych i głosujących deputowanych do Zgromadzenia, za zgodą większości deputowanych do Zgromadzenia zajmujących miejsca zarezerwowane lub zagwarantowane dla przedstawicieli Wspólnot niestanowiących większości w Kosowie</li> </ul> art. 114 ust. 3 Konst. Kos. |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"> <li>prawnik o wysokich kwalifikacjach moralnych</li> <li>odpowiednie doświadczenie zawodowe nie krótsze niż 10 lat</li> </ul> art. 114 ust. 1 Konst. Kos.<br><ul style="list-style-type: none"> <li>obywatelstwo</li> <li>nieskazanie prawomocnym wyrokiem za przestępstwo</li> </ul> art. 4 ustawy o Sądzie Konstytucyjnym Rep. Kos.                                                                                                                                                                                     |

#### Źródła:

1. *Constitution of the Republic of Kosovo*, tłum. własne, tekst dostępny na stronie internetowej «[www.kuvendikosoves.org](http://www.kuvendikosoves.org)».
2. *Law (no. 03/L-121) on the Constitutional Court of the Republic of Kosovo*, tłum. własne, tekst dostępny na stronie internetowej «[www.kuvendikosoves.org](http://www.kuvendikosoves.org)».

#### 4.5. Macedonia

|                            |                                                                                                                                                         |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Trybunał Konstytucyjny Republiki Macedonii</b> , który jest „organem Republiki strzegącym konstytucyjności i praworządności”<br>art. 108 Konst. Mac. |
| Skład                      | 9 sędziów<br>art. 109 ust. 1 Konst. Mac.                                                                                                                |
| Kadencja                   | 9 lat, bez możliwości ponownego wyboru<br>art. 109 ust. 2 Konst. Mac.                                                                                   |
| Powołanie                  | wybór przez Zgromadzenie większością głosów ogólnej liczby deputowanych<br>art. 109 ust. 2 Konst. Mac.                                                  |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"><li>• wybitny prawnik</li></ul> art. 109 ust. 4 Konst. Mac.                                                           |

Źródła:

1. *Konstytucja Republiki Macedonii*, tłum. T. Wójcik. Warszawa 1999.

#### 4.6. Serbia

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Sąd Konstytucyjny</b> , który jest „samodzielnym i niezależnym organem państwowym, który chroni konstytucyjność i praworządność oraz prawa i wolności człowieka i mniejszości”<br>art. 166 ust. 1 Konst. Serbii                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Skład                      | 15 sędziów<br>art. 172 ust. 1 Konst. Serbii                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Kadencja                   | 9 lat, z możliwością jednego ponownego powołania<br>art. 172 ust. 1 i 6 Konst. Serbii                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Powołanie                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• 5 sędziów wybiera Zgromadzenie Narodowe spośród 10 kandydatów przedstawionych przez Prezydenta Republiki</li> <li>• 5 sędziów mianuje Prezydent Republiki spośród 10 kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Narodowe</li> <li>• 5 sędziów powołuje Zgromadzenie Ogólne Najwyższego Sądu Kasacyjnego spośród 10 kandydatów przedstawionych wspólnie przez Najwyższą Radę Sądowniczą i Państwową Radę Prokuratorów</li> </ul> jeden kandydatów z każdej zaproponowanej listy kandydatów musi pochodzić z terytorium prowincji autonomicznej<br>art. 172 ust. 2-4 Konst. Serbii |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wybitny prawnik</li> <li>• ukończenie 40. roku życia</li> <li>• staż w zwodzie prawnika nie krótszy niż 15 lat</li> </ul> art. 172 ust. 5 Konst. Serbii                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

#### Źródła:

1. *Konstytucja Republiki Serbii*, tłum. i wstęp E. Bujwid-Kurek, Warszawa 2018.
2. *Law on the Constitutional Court*, tłum. własne, tekst dostępny na stronie internetowej «[www.ustavni.sud.rs](http://www.ustavni.sud.rs)».

#### 4.7. Słowenia

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Sąd Konstytucyjny</b><br>art. 160 ust. 1 Konst. Słowenii                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Skład                      | 9 sędziów<br>art. 163 ust. 1 Konst. Słowenii                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Kadencja                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>9 lat, bez możliwości ponownego powołania</li> <li>sędzia Sądu Konstytucyjnego pozostaje na stanowisku aż do powołania jego następcy<br/>art. 165 ust. 1 i 2 Konst. Słowenii</li> <li>jeżeli Prezydent Republiki zgłosi kandydatów na więcej niż jedno wolne stanowisko w Trybunale Konstytucyjnym zajmowane przez sędziów, których kadencja upływa tego samego dnia, a Zgromadzenie Państwowe nie wybierze kandydatów na wszystkie wolne stanowiska, a wybór nowych sędziów nie jest już możliwy przed upływem kadencji ustępujących sędziów, o tym, który z sędziów, których kadencja upływa, powinien pełnić tę funkcję po upływie kadencji do czasu wyboru wymaganej liczby nowych sędziów, decyduje losowanie<br/>art. 17a ust. 1 ustawy o Sądzie Konstytucyjnym</li> </ul> |
| Powołanie                  | wybór przez Zgromadzenie Państwowe na wniosek Prezydenta Republiki<br>art. 163 ust. 1 Konst. Słowenii                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"> <li>ekspert prawny<br/>art. 163 ust. 2 Konst. Słowenii</li> <li>obywatelstwo</li> <li>ukończenie 40. roku życia<br/>art. 9 ustawy o Sądzie Konstytucyjnym</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

#### Źródła:

1. *Konstytucja Republiki Słowenii*, tłum. P. Winczorek, [w:] red. W. Staśkiewicz, *Konstytucje państw Unii Europejskiej*, Warszawa 2011, s. s. 725-748.
2. *Constitutional Court Act*, tłum. własne, tekst dostępny na stronie internetowej «[www.us-rs.si](http://www.us-rs.si)».

## 5. Inne państwa bałkańskie

### 5.1. Albania

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Sąd Konstytucyjny</b> , który „gwarantuje przestrzeganie Konstytucji i dokonuje ostatecznej jej wykładni”<br>art. 124 ust. 1 Konst. Alb.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Skład                      | 9 sędziów<br>art. 125 ust. 1 Konst. Alb.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Kadencja                   | <ul style="list-style-type: none"><li>• 9 lat, bez możliwości ponownego powołania</li><li>• sędzia Sądu Konstytucyjnego pozostaje na stanowisku aż do powołania jego następcy</li><li>• co 3 lata odnawiana jest 1/3 składu Sądu Konstytucyjnego</li></ul> art. 125 ust. 2, 3 i 5 Konst. Alb.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Powołanie                  | powołanie przez Prezydenta Republiki za zgodą Zgromadzenia<br>art. 125 ust. 1 Konst. Alb.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"><li>• prawnik o wysokich kwalifikacjach</li><li>• praca w zawodzie prawniczym co najmniej przez 15 lat</li></ul> art. 125 ust. 2 Konst. Alb.<br><ul style="list-style-type: none"><li>• obywatelstwo</li><li>• niepełnienie żadnych funkcji politycznych w administracji publicznej i nieobjęcie stanowiska kierowniczego partii politycznej w ciągu ostatnich 10 lat od dnia złożenia wniosku o powołanie</li><li>• uznana wiedza w zakresie prawa konstytucyjnego, praw człowieka lub innych dziedzin prawa</li><li>• uznane umiejętności zawodowe oraz uczciwość etyczna i moralna</li></ul> art. 7a ust. 2 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu Sądu Konstytucyjnego |

#### Źródła:

1. *Konstytucja Republiki Albanii uchwalona w dniu 21 października 1998 r.*, tłum. D. Horodyska, E. Lloha, wstęp W. Milanowski, Warszawa 2001.
2. *Law on the organization and functioning of the Constitutional Court of the Republic of Albania*, tłum. własne, tekst dostępny na stronie internetowej «[www.gjk.gov.al](http://www.gjk.gov.al)».

## 5.2. Bułgaria

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Sąd Konstytucyjny</b><br>art. 147 ust. 1 Konst. Bułg.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Skład                      | 12 sędziów<br>art. 147 ust. 1 Konst. Bułg.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Kadencja                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>9 lat, bez możliwości ponownego powołania</li> <li>co 3 lata odnawiana jest 1/3 składu</li> </ul> <p>art. 147 ust. 2 Konst. Bułg.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>pozostawanie sędziego Sądu Konstytucyjnego na stanowisku aż do powołania jego następcy zostało uznane za niezgodne z Konstytucją</li> </ul> <p>por. art. 5 ust. 2 ustawy o Sądzie Konstytucyjnym</p> |
| Powołanie                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>3 sędziów wybiera Zgromadzenie Narodowe</li> <li>3 sędziów mianuje Prezydent</li> <li>3 sędziów wybiera Zgromadzenie Ogólne sędziów Naczelnego Sądu Kasacyjnego i Naczelnego Sądu Administracyjnego</li> </ul> <p>art. 147 ust. 1 Konst. Bułg.</p>                                                                                                                                |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"> <li>prawnik o wysokich kwalifikacjach zawodowych i moralnych</li> <li>staż prawniczy nie krótszy niż 15 lat</li> </ul> <p>art. 147 ust. 3 Konst. Bułg.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wyłącznie obywatelstwo bułgarskie</li> </ul> <p>art. 4 ust. 3 ustawy o Sądzie Konstytucyjnym</p>                                                                                    |

### Źródła:

1. *Konstytucja Republiki Bułgarii*, tłum. H. Karpińska, wstęp J. Karp, Warszawa 2012.
2. *Constitutional Court Act*, tłum. własne, tekst dostępny na stronie internetowej «constcourt.bg».

### 5.3. Rumunia

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa sądu konstytucyjnego | <b>Sąd Konstytucyjny</b> , który jest „gwarantem nadrzędności Konstytucji”<br>art. 142 ust. 1 Konst. Rum.                                                                                                                                                  |
| Skład                      | 9 sędziów<br>art. 142 ust. 2 Konst. Rum.                                                                                                                                                                                                                   |
| Kadencja                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>9 lat, bez możliwości ponownego wyboru ani przedłużenia okresu powołania</li> <li>co 3 lata odnawiana jest 1/3 składu Sądu Konstytucyjnego</li> </ul> art. 142 ust. 2 Konst. Rum.                                   |
| Powołanie                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>3 sędziów mianuje Izba Deputowanych</li> <li>3 sędziów mianuje Senat</li> <li>3 sędziów mianuje Prezydent Rumunii</li> </ul> art. 142 ust. 3 Konst. Rum.                                                            |
| Wymagane kwalifikacje      | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyższe wykształcenie prawnicze</li> <li>wysokie kwalifikacje zawodowe</li> <li>staż zawodowy w działalności prawniczej lub w wyższym szkolnictwie prawniczym nie krótszy niż 18 lat</li> </ul> art. 143 Konst. Rum. |

#### Źródła:

1. *Konstytucja Rumunii*, tłum. A. Cosma, [w:] red. W. Staśkiewicz, *Konstytucje państw Unii Europejskiej*, Warszawa 2011, s. 665-692.
2. *Law (no. 47 of 1992) on the Organization and Operation of the Constitutional Court*, tłum. własne, tekst dostępny na stronie internetowej «[www.ccr.ro](http://www.ccr.ro)».